

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש



לך לך

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ב' (תרגום הפשוט)



יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ואחת לבריאה
שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

לך לך

א. פירוש רש"י על „כי אב המון גוים” – נוטריקון של שם אברהם

בפסוקי¹, „ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם כי אב המון גוים נתתיך”, מעתיקי רש"י מן הפסוק את המילים „כי אב המון גוים”, ומפרש:

„לשון נוטריקון [=ראשי תיבות] של שמו, ור"י ש שהיתה בו בתחלה שלא היה אב אלא לארם שהוא מקומו ועכשיו (אב)² לכל העולם. ואפילו ר"י ש שהיתה בו מתחלה) לא זוה ממקומה שאף יו"ד של שרי נתרעמה על השכינה עד שהוסיפה ליהושע שנאמר³ ויקרא משה ליהושע בן נון יהושע”.

הפירוש הפשוט בדברי רש"י הוא: לשון הפסוק „כי אב ...” – ש„אב המון גוים” בא כנתינת טעם על שם אברהם – מוכיח, כי הענין של „אב המון גוים” נרמז בשם אברהם. לכן מפרש רש"י ש„אב המון גוים”⁴ הוא „לשון נוטריקון של שמו”.

[על פי זה מדוייק מדוע רש"י מעתיק מהפסוק את המילה „כי” – למרות שהמילה „כי” אינה מה„נוטריקון”⁵ – משום שיסוד והכרח רש"י לומר שזוה „לשון נוטריקון” (אף ש„נוטריקון” אינו דבר הרגיל⁶ בלימוד פשוטו

של מקרא⁷) הוא מהמילה „כי”]. אלא שעל פי זה מתעוררת שאלה: אם כך, מדוע נותרה בשם אברהם האות ר"י, והרי היא אינה כלולה בנוטריקון זה?⁸ ועל כך מתרץ רש"י: „ור"י ש שהיתה בו בתחלה... לא זוה ממקומה”, ומביא על כך דוגמא (וראיה) מ„יו"ד של שרי” [כנאמר בהמשך הפרשה⁹ „לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה”], ש„נתרעמה על השכינה (על כך שניטלה משמה של שרה) עד שהוסיפה ליהושע”; ובדומה לכך בנידוננו, ש„כדי שלא תתרעם על השכינה כיו"ד של שרי”¹⁰ לא נלקחה האות ר"י ש משמו של אברהם.

ב. שאלות בדברי רש"י

ברם צריך להבין:

(א) הדוגמא מ„יו"ד של שרי”, היא, לכאורה, ראייה לטוטר¹¹, משום שהיו"ד של שרי הרי כן „זוה ממקומה” והתוספה ליהושע¹², שהוא (א) שם אחר, וגם (ב) אדם אחר, בה בשעה שבעניינינו הר"י ש „לא זוה ממקומה”¹³!

כו'. ובנדודי – שולל ענין „אלא לארם”.

וכן מביא ענין הר"י (בראשית א, ת. ובכ"מ), אבל אין שם נוטריקון. ואכ"מ.

(7) ולהעיר גם בנדודי, שרש"י לא הביא לנוטריקון של שם אברהם שבגמרא (שבת קה, רע"א), כי אינו ע"ד הפשט בכלל.

(8) ראה מפרש רש"י כאן (רא"ם. ס' זכרון. דברי דוד). וראה בר"ר פמ"ז, ז (ובמפרשים שם).

(9) זי, טו.

(10) ל' הרא"ם.

(11) ולהעיר שבכת"י אחדים שתח"י (וראה ג"כ רש"י הוצאת בעלילניער) הגירסא – „אבל יו"ד של שרי לא עמדה

במקומה ונתרעמה (עד שנתרעמה) כו”.

(12) וגם – זה ה' לאחרי מאות בשנים, וכל משך זמן זה נשארה במצב של תרעומות (ובל' חז"ל – סנהדרין קו, א: עומד בצוות מנה שנים עד שבא יהושע כו”!

(13) בשפ"ח כאן: והא דזוה היו"ד משרה אפשר משום דעתידיה ליתן בשמו של יהושע*. אבל צ"ע

(1) פרשתנו יז, ה.

(2) תיבות אלו (בסוגריים) ליתא בדפוס ראשון וכמה כת"י רש"י שתח"י. ובדפוס שני וכמה כת"י רש"י שתח"י, אב לכל העולם (כלו) ואפ" הכי (או: ור"י) לא זוה כו”.

וראה לקמן הערה 16.

(3) שלח יג, טו (ובדפוס א' וב' וכת"י רש"י שתח"י – ליתא ראי' זו).

(4) ולהעיר שבכמה כת"י רש"י שתח"י ליתא בהד"ה דרש"י תיבת „גוים”, כי אף שמשמשים תיבת „המון” – ולכן הובא ברוב הגירסאות ברש"י – אינה בהנוטריקון.

(5) שלכן לא העתיק רש"י תיבת „נתתיך” שבסיום הכתוב – כי אינה מהנוטריקון.

(6) אף שרש"י מביא ענין הנוטריקון כמ"פ בפירושו (ראה לדוגמא – פרשתנו טו, ב. ועוד).

וברש"י (תרו כ, יב): שד"ת נוטריקון הם נדרשין מכלל הן לאר כו' – היינו שנוטריקון בפשט"מ פי' (גם) ראשי ענינים (וכן בפרשתנו טו, ב – כולל „לאו” דרך אליעזר דלה

(* בתי' הב' כתב: שהיו"ד היתה יכולה להתקיים אף שם שהרי חלקה ונתנה חצי' לשרה וחצי' לאברהם (ירושלמי וב"ד

ג. רש"י מתעכב רק על הרי"ש בשם אברהם, ולא על השם אברם

הדבר יובן בהקדם אריכות לשונו של רש"י וריש שהיתה בו בתחלה שלא היה אב אלא לארם שהוא מקומו ועכשיו אב לכל העולם ואפילו רי"ש כו' לא זזה ממקומו". ולכאורה: מכך שרש"י כלל לא מזכיר כאן את השם "אברם", אלא מתחיל תיכף, ורי"ש שהיתה בו בתחלה... (ורק בהמשך לזה מפרש "שלא היה אב אלא לארם")

[ובפרט שמשנה מלשון חז"ל¹⁵, שם הדגש בפירושו הוא (גם) על השם אברהם: "לא יקרא עוד שמך אברם והיה שמך אברהם – בתחלה .. אב .. לכל ארם .. ולבסוף .. אב לכל העולם"]

– מוכח, שעיקר כוונת רש"י כאן אינה לפרש את הנוטריקון של השם (הקודם) אברם, אלא (רק) לבאר את פשר הרי"ש שנסארה בשם אברהם¹⁶.

[והסיבה שרש"י אינו רואה צורך לפרש את נוטריקון של השם "אברם", מובנת: משום שלפירושו הנוטריקון של שם "אברהם" – אב המון גוים – לא נוגע כל כך האם לשמו הקודם אברם¹⁷ היה פירוש (דומה), או לא].

ומכיוון שכוונת רש"י אינה לפרש את הנוטריקון של השם אברם, אלא רק להבהיר מדוע הרי"ש "לא זזה ממקומו", היה עליו לכאורה לומר בקיצור: "לשון נוטריקון אב

(ב) מלשון רש"י "שאף¹⁴ יו"ד של שרי... – ולא "וכן יו"ד... – מוכח, כי אצל "יו"ד של שרי" ישנו פחות מקום לתרעומת מאשר לגבי רי"ש של אברהם, ("שאף... – היינו לא רק הרי"ש של אברהם, אלא אפילו ה"יו"ד של שרי (נתרעמה)").

ותמוה: מאי בינייהו? איזה חילוק יש ביניהם, לכאורה, בשניהם קיים אותו טעם וסיבה לתרעומת – העובדה שהאות נלקחה משמו של צדיק.

שהרי סו"ס הדוגמא מיו"ד של שרי היא ראי' לסתור (מכיון שתרעומת של הו"ד לא פעלה שלא להזיזה ממקומה). [ודוחק לומר שהדוגמא היא רק על כללות הענין שיש לאות תרעומת כשנוטלים אותה משם צדיק – כי זהו דבר המובן ופשוט שאי"צ ראי' (וכדמוכח מזה גופא שרש"י כותב, יו"ד של שרי נתרעמה כו" מבלי לציין** מקור ע"ז או לכתוב שהוא דברי אגדה** כו'). ועכשיל' שהדוגמא היא ע"ז שנתפייסה על התרעומת שלה כו']. ועד"ז קשה במ"ש במשכיל לדוד ד, יו"ד של שרי הוזה .. איכא עילוייא מנוקבא לדוכרא (והוא מירושלמי סנהדרין פ"ב ה"ו. ב"ר פמ"ז, א. ועוד) ברם רי"ש דאברהם לכשתרעם לא משכת דרדיף מיניל" (ע"ש) – דסו"ס, גם את"ל חילוק זה בפרש"י [הנה – נוסף לזה שאינו ע"ד הפשט – לא נרמז אפילו כלל בפרש"י] – מה מקום להביא דוגמא ורא' לנדוד מיו"ד של שרי כאשר לפועל ניוחה הו"ד ממקומה? (14) ראה הערה 11.

שבפנים ההערה. ועוד). אבל (לכאורה) צע"ג לפרש כן בדעת רש"י, שהרי רש"י נקט כהדיעה (ירושלמי ובי"ד שם. סנהדרין שם. ועוד) שהו"ד של שרי (לא חלקה כו' כ"א) נתנה ליהושעו (** וזהענין מפרש"י ויצא (כו), יא): התחילו (האבנים) מריבות זו עם זו כו'. ודוחק גדול לומר שרש"י סומך (לפעמים, בהביאו דברי אגדה) על הכלל שכתב בתהלת פירושו (בראשית ג, ח) שםביא גם, אגדה המיישבת דברי המקרא¹⁸.

(***) ויתירה מזו: גם פרט זה ש,הוסיפה ליהושע" כותב רש"י מבלי לציין שהוא דברי אגדה. כי מכיון שהענין דתרעומת האות כו' הוא דבר המובן בפשט"מ – במילא פשוט ג"כ (בפשט"מ) שמחפשים ממנה פיוט פשוט: (א) שהו"ד של שרי נתוסף, (ב) ומודיע רש"י התאמר בפשט"מ – שנתוסף ליהושע.

(והו שרש"י לא הביא ענין זה על אתר בפ' שלח – כי בפשט"מ דפ' שלח אינה קושיא. כי גם בלא תרעומת – צ"ל הו"ד (כדי שלא יכשל יהושע בעצת מרגלים). ופשוט).

15) תוספתא ברכות פ"א, יד. ועד"ז בברכות יג, א (אלא ששם לא הובא הכתוב דפרשתנו (כ"א דה"א, כז), אבל הובא בפרש"י שם).

16) וכן מוכח עוד יותר מהגירסא שבדפוס ראשון ושני דרש"י וכת"י רש"י שתח"י – שבכולם ליתא האריכות והכפל לשון (שבדפוס רש"י הנפוצים), ואפילו רי"ש שודתה בו מתחלה. ובפרט להגירסא בדפוס ראשון (הג"ל הערה 2), ועכשיו לא זזה ממקומו". ולפי גירסת בערלינער (וראה גם עץ יוסף לע"י ברכות שם), התיבות "שלא ה' אב .. אב לכל העולם" הן מאמר המוסגר. ע"ש. (17) ואין דרך רש"י (פשוטו של מקרא) לפרש פ"י השמות (כ"א במקום המוכרח) – ראה לקמן הערה 20.

והביאור: בדרך הפשט אין כל מקום לומר, כי רק מפני שלאות מסוימת יש "תרעומות" יותירו אותה בשם שצריך לבטא תוכן מסויים – אם לאות עצמה אין כל שייכות לתוכן (השם)²⁴. וזה משמיענו רש"י בלשונו – „ואפילו רש"י שהיתה בו בתחלה שלא היה אב אלא לארם שהוא מקומו...": רש"י מתכוון להציג בדברים אלה קושיא: לפי הנוטריקון – כיצד נכנסת האות רש"י לשם אברהם? אלא – בהכרח שגם האות רש"י מתפרשת בהתאם לתוכן השם אברהם – „אב המון גוים”²⁵.

ועל כך רש"י מבאר „שלא היה אב אלא לארם... לא זזה ממקומה”: התוכן של הרש"י היא – שהוא „אב לארם”, והענין הזה הרי נשאר גם אחר כך; „אב לכל הגוים”, הריהו כולל, ולא שולל את הענין של „אב לארם”, זו רק הוספה²⁶.

וזהו דיוק לשון רש"י – „לא זזה ממקומה” (ואינו אומר „לא ניטלה ממנו”... כנ"ל): אפילו אילו לא נכללה האות הרש"י בשמו (ושמו היה „אבהם”) אין הכוונה שניטל בכך תוכנה של האות רש"י – התוכן שלה („אב לארם”) נשאר גם אז; אבל אז הייתה משמעות הדבר שהרש"י „נשארת” ב„מקום שני” – רק כחלק מה„עולם” – „אב לכל העולם”; אך ההדגשה „לא זזה ממקומה” מחדשת, כי גם לאחר־מכן נשארה הרש"י „במקום” שלה, „אב לארם” נשאר מפורט בנוטריקון בשם אברהם, כענין בפני עצמו למרות שהוא בעצם בכלל („אב לכל העולם”).

המון גוים ורש"י שהיתה בו בתחלה לא זזה ממקומה שאף יו"ד...” – ומה מכריחו כאן לבאר (ענין ושם המופיע בסוף פרשת נח) שהאות „רש"י שהיתה בו בתחלה (היא משום) שלא היה אב אלא לארם”?

גם צריך ביאור בדיוק לשון רש"י „ואפילו רש"י.. לא זזה ממקומה” – שהיא לשון בלתי רגילה בכגון דא. רש"י היה לכאורה צריך לומר בפשטות „לא ניטלה ממנו”¹⁸ או „לא נחסרה משמו”¹⁹ (וכיוצא בזה).

ד. משמעות השם „אברם” מוכחת רק מהשם „אברהם”

ויש לומר הביאור בזה:

כפי שדובר כמה פעמים²⁰, בדרך לימוד הפשט אין כל הכרח לנקוט ששמו של אדם מרמז ומבטא את עניינו (ומעלתו) של בעל השם²¹ (אלא אם כן הפסוק עצמו מדגיש²² זאת, או על כל פנים מרמז לכך, וכבנידון־ידן – „והיה שמך אברהם כי אב המון גוים נתתיך”).

ולכן, אין שום מקום להסביר שהשם „אברם” (שניתן²³ עלידי תרח) הוא בעל משמעות לגבי חייו של אברהם.

ההכרח (על פי דרך הפשט) לפרש ש„אברם” פירושו „אב לארם” – הוא מצד זה שהאות רש"י נשארה בשם אברהם.

18 ע"ד פרש"י בחוקתי כו, מב.

19 ראה לדוגמא פרש"י ויקהל לה, כו.

20 ראה ס' כללי רש"י (קה"ת תש"מ) פ"ג אות ח (בהוצאת הנשיא – פ"ב אות ט"ו) (וש"ג). לקו"ש [המתורגם] חט"ז ע' 4, ועוד.

21 ראה גם ראב"ע נח י, ת. ועוד. וראה רש"י נח י, (ה): למדנו שה' עבר נביא כו', ובפ' (המיוחס לרש"י לדה"א, כג: נביא כו' אבל שמות אחרים לא נתנו לידרש כו'.

22 או שיש הכרח ע"ד הפשט ששם זה שייך לענינו של בעל השם, שלכן מציינו בכ"מ בפרש"י עה"ת הענין דמדרש שמות. ואכ"מ.

23 כ"ה בפשטות (שהשם ניתן ע"י ההורים. וראה רש"י נח שם). ולהעיר מהשקו"ש בענין נתינת שמות (ע"י האב או האם) עה"פ וה' בכיוב בלדתה אותו (דעת זקנים ורמב"ן וישב לה, ה). וראה לקו"ש ח"ז ע' 307 ואילך (וש"ג).

24 ראה רש"י בראשית ה, כט. אבל ראה לקו"ש ח"י ע' 93 ובהערות (שם) שע"ד הפשט אין מוכרח שאותיות השם תהיינה בדומה ממש לאותיות שבטעם השם (ע"ש ובהערה 14 שם). ויש לחלק כי בנדר"ד המדובר בשם שניתן ע"י הקב"ה, ובאופן של שינוי שם הקודם, בכדי להדגיש ענין מסויים. ואכ"מ.

25 וראה ראב"ע כאן: תוספת רש"י אביר המון גוים ולא בא השם לחסר משמו אות כי אם להוסיף [והטעם שלא פ"י רש"י כן – יש לומר, כי לפ"י למה נאמר בקרא „אב, ולא „אביר”]. וראה אלשיך כאן ע"ד הרמז.

26 ראה דברי דוד כאן: וארם בכלל. ולהעיר מצ"ח ברכות שם (ד"ה אברם הוא אברהם).

ה. אופן הפיוס על „תרעומת“ האות, בכפוף למשמעות השם החדש

על פי כל זה מובנת גם הראיה ובמכל שכן מכך – „שאף יו"ד של שרי נתרעמה...“:

לר"ש של אברהם יש טענה ונימוקה עמה: מכיוון שהתוכן של הר"ש נשאר בכל מקרה בשם – לא צריך להיות מופרך שהר"ש עצמה תישאר בשמו של הצדיק.

מה שאין כן אצל „יו"ד של שרי“, אין שייכת „תביעה“ בטענה כזו, משום שתוכן האות יו"ד אין לה כל מקום בתוכן של שם שרה (כדלקמן סעיף ז).

נמצא שזוהו ענין של תרעומות גרידא... – „נתרעמה“ („ואף“ – ואף על-פייכן גם כאן „ויתרו“ לה, ו„הוסיפה ליהושע“).

ועל פי זה מתורץ גם השינוי ב„יו"ד של שרי“ – שה„יו"ד של שרי“, זוהו ממקומה:

ההשוואה והראיה היא רק לגבי כך ש„תרעומות“ של אות פועלת שיפייסו אותה; אבל אופן הפיוס הוא, כמובן, בכל מקום לפי עניינו:

בנידון דידן שתוכן האות רי"ש נשאר גם אחר כך – פעלה טענתה ש„לא זוהו ממקומה“; מה שאין כן לגבי „יו"ד של שרי“, שהתוכן של ה„יו"ד לא קיים בשם החדש – לא ניתן להשאיר את ה„יו"ד „במקומה“ – זה חדל להיות מקומה.

ובמילא חייב להיות הפיוס באופן אחר, מכניסים את ה„יו"ד בשם של צדיק שני, שם כזה ההופך ל„מקומה“ – שכן נוטריקון ה„יו"ד יצר חידוש בשם (ובאדם), „הוסיפה ליהושע שנאמר ויקרא משה להושע בן נון יהושע“, וכפי שרש"י מפרש: „התפלל עליו וי²⁷ה וישעך...“].

(27) ועפ"י מבואר ג"כ שאין תרעומות ע"ז שלקחת ה„יו"ד משרי הוא ע"י הקב"ה – והוסיפה ביהושע ע"י משה. כי משה הוסיף את הקב"ה – ' – בהושע.

ו. ההבנה הראשונית ש„שרי“ פירושה „שר של אברהם“

מדוע אין מקום לתוכן האות יו"ד של „שרי“ בשם „שרה“? ולכאורה – אדרבה:

על הפסוק לקמן²⁸ „לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה“, מפרש רש"י: לא תקרא את שמה שרי – דמשמע שרי לי ולא לאחרים, כי שרה סתם שמה שתהא שרה על כל. ולפי זה הרי זה ממש כמו בשם „אברם – אברהם“, משום שב„שרה על כל“ נכלל גם הפרט של „שרי – לי“. ומדוע ה„יו"ד „זוהו ממקומה“?

יתירה מזו: דוקא לפירושו של רש"י אודות ההבדל בין „שרי“ (שרי – לי) ובין „שרה“ (שרה על כל), צריכה להיות טענה ותביעה של „יו"ד של שרי“ (שתישאיר בשם שרה), עוד יותר מהטענה מהר"ש של אברם:

בגמרא²⁸ הלשון „בתחלה נעשית שרי לאומתה ולבסוף נעשית שרה לכל העולם כולו“, ולפירוש הגמרא הרי זה ממש כמו החילוק בין „אברם“ (אב לארם – לאומתו) ו„אברהם“ (אב לכל העולם);

אך רש"י מנחם מלשון חז"ל ואומר ש„שרי“ משמעו – „שר לי“, ומכיוון שכאן מדובר אודות קריאת שם זה על-ידי אברהם – כדיוק לשון הכתוב „ויאמר אלקים אל אברהם שרי אשתך לא תקרא את שמה...“, נמצא ש„שרי“ משמעו שהיא „שר“ על אברהם²⁹.

[ועל דרך דברי המדרש³⁰: מרתא (גבירה) לבעלה, בכל מקום האיש גוזר ברם הכא

(28) ברכות יג, א. ועד"ו בתוספתא שם (פ"א, ד). – ובב"ד פמ"ז, א „לעצמה“. אבל ביפ"ת (השלם) הגירסא „לעמה“. וכ"ה ביל"ש פרשתנו עה"פ. וראה פי' מהרו"ו ורש"י לב"ר שם. ב"ר הוצאת תיאודור אלבק שם.

(29) במפרשי רש"י (רא"ם). לבוש. ועוד פירושו שגם כונת רש"י היא (כבגמ') שהיתה שרה „לאומתה“. אבל זהו היפך פי' הפשוט בתיבת „לי“ [ולהעיר שהלשון בפרש"י לש"ס (ברכות שם – הובא ברא"ם שם) הוא „שרי – לשון יחיד משמע שרתי“ (ולא כתב – שרי לי)]. וראה אלישיך ושר"ך עה"ת עה"פ.

(30) ב"ר שם (אלא שביפ"ת שם, שזוהו ביאור לשם שרה (ולא „שרי“). וראה הערה 38).

דלכאורה: רש"י היה צריך לומר (בדומה ללשון חז"ל³⁶) – „בתחלה שרי לי ועכשיו תהא שרה על כל”. ועל דרך לשון רש"י עצמו לגבי אברהם – „בתחילה .. אב .. לארם .. ועכשיו אב לכל העולם”.

והביאור בזה:

לפי פירוש רש"י (לימוד בדרך הפשט) שרה אכן לא הייתה שר על אברהם (אפילו כאשר היא נקראה „שרי”). משום, כאמור: בלימוד על דרך הפשט אין הכרח כלל ששמות אנשים יהיו בעלי משמעות לגבי חיי בעל השם. ועל דרך זה בענינינו: השם „שרי” (שניתן³⁷ על-ידי ה'רן) לא הייתה בו משמעות שהיא תצא מהכלל לגבי נקבע „והוא ימשל בך”, ואדרבה – שתהיה שרה על בעלה³⁸ (אברהם)!

[וזה שנאמר „כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה” (הרי: א) זה נאמר רק שנים מאוחר יותר, ב) ועיקר – נאמר בתור זיידוש]

ולכן רש"י מדייק בלשונו „לא תקרא את שמה שרי – דמשמע שרי לי ולא לאחרים כי שרה .. שתהא שרה על כל”: אין הפירוש „בתחלה” היא הייתה „שרי – לי”, זו רק משמעות השם³⁹ – אבל גם משמעות זו אמורה להישלל: מכיוון שהקב"ה רוצה לתת לה כעת שרה („שר”) ובאופן שיתבטא בשמה, אין היא יכולה להשאיר בשמה „שרי” (למרות שגם „שרי” הוא מלשון שרה⁴⁰), כי „משמע (על כל פנים) שרי לי ולא לאחרים” – ואילו ה„שרה” של שרה הרי תהיה באופן של „שרה על כל”.

(=כאן) לגבי שרה כל³¹ אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה].

ולפי זה הרי איפכא מסתברא: בשם אברהם לא יכולה להיות לאות רי"ש שום תביעה חזקה, אפילו אם לא תיכלל בשמו, משום שתוכנה נשאר כחלק מ„אב לכל העולם”;

מה שאין כן לגבי „שרה” שבכך שהיא (נעשתה) „שרה על כל” אין שום הוכחה שהדבר כולל גם „שרי – לי”, משום ששרה כזו היא היפך מכפי שנקבע על פי תורה, שהבעל הוא השר, וכנ"ל מהמדרש, ככתוב בפסוק לעני³² „והוא ימשל בך”. נמצא לפי זה, שעל-ידי הורדת הו"ד מהשם שרה מטירים את התוכן של הו"ד (שפירושה „שרי – לי”)!

בדוחק גדול ניתן לתרץ, שאברהם התעלה אז למדרגה נעלית יותר – „התהלך לפני ה' תמים”³³ – באופן שלאחר עלייתו³⁴ שרה כבר לא הייתה³⁵ שר על אברהם (שרי – לי).

אך לא ניתן לתרץ כך, כי:

(א) לפי זה נמצא כי שינוי השם – „שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה” – מהווה עבודה (גם) ענין של ירידה!

(ב) הפסוק „כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה” נאמר לאחד מכן, בפרשת וירא³¹ – כמה זמן לאחר שהקדוש-ברוך-הוא אמר „לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה”.

ז. „שרה על כל” שולל את „שרי לי ולא לאחרים”

והדבר יובן על פי דיוק לשון רש"י על הפסוק „לא תקרא את שמה שרי” – דמשמע שרי לי ולא לאחרים כי שרה סתם שמה שתהא שרה על כל”.

36 הג"ל סעיף ו.

37 כפרשי" נח (יא, כט), „יסכה זו שרה”, והרן הוא „אבי יסכה” (נח שם). וראה לעיל הערה 23.
38 וצ"ע שלעני עה"פ (נח שם), „שרי .. יסכה” פרשי" „יסכה לשון נסיכות כמו שרה לשון שרה”.

ולהעיר מלשון רש"י שם „שרה לשון שרה” (ולא „שרי”), וכן בתחילת פירושו כ' „יסכה זו שרה” (כבמגילה יד, א. סנהדרין סט, ב) ולא „שרי” (כבתיב"ע עה"פ) – ולפעני"ד הוא „תיקון” המעתיק ובפרשי" צ"ל שרי – כלשון הכתוב אותו מפרש.

39 ושרה לי – הו"ל לקרא, „שרתי” – ראה הערה 29.
40 וראה הערה 38.

31 וירא כא, יב.

32 בראשית ג, טו. וראה רד"ק פרשתנו יז, טו.

33 פרשתנו יז, א.

34 ולהעיר מהחילוק בין צחוק דאברהם ודשרה (רש"י פרשתנו יז, יז).

35 כן משמע קצת בש"ך עה"ת עה"פ: ואני נתתיך אב המון גוים כו' והיא טפלה לך.

נוצרת בו ירידה חס ושלום – על כך אומר רש"י כי הרי"ש "לא זזה ממקומה"⁴⁶: היא נשארה ב"מקום" ובמדריגה⁴⁷ שלה, בדיוק כמו בשם "אברם" (שכל הנעלם מכל רעיון) – משום שזהו החידוש (ובמילא – עליה) של אברהם, שעל ידו נעשה החיבור של "מעלה" ו"מטה", ש"שכל הנעלם מכל רעיון" נמשך כמו שהוא ב"המון גוים"⁴⁸.

ט. ההוראה: לפעול בכל העולם בלי לזנוח את מקומו

ההוראה מכך בעבודת האדם:

ידוע⁴⁹ שהעניינים של שלושת האבות נמשכים לכל יהודי בירושה⁵⁰. ועל דרך זה בנוגע לעניין של "אברהם" – "אב המון גוים", שכל יהודי יש בכוחו לפעול ב"המון גוים" – בכל העולם כולו.

אך צריך הוא לדעת כי "רי"ש .. אב .. לארם שהוא מקומו .. לא זזה ממקומה:

על אף שיהודי צריך לפעול בכל העולם כולו, עליו לדעת, כי לכל לראש מוטלת עליו החובה להשפיע על מקומו וסביבתו⁵¹, ורק לאחר מכן, כאשר הוא נעשה "אב למקומו", להיות "אב לכל העולם".

(משיחות ש"פ לך תשד"מ)

ח. הישארות הרי"ש – במובנה הפנימי, המשכת השכל הנעלם מכל רעיון

מיינה של תורה בפירוש רש"י זה:

הביאור הנ"ל בכך שהרי"ש "לא זזה ממקומה" (שהתוכן של הרי"ש נשאר גם אחר כך) – מתאים גם עם הביאור הפנימי בשני השמות "אברם" ו"אברהם":

אדמו"ר הזקן מבאר בתורה אור⁴¹, כי "אברם" מורכב משתי מילים, "א"ב ר"ם"⁴², שהכוונה בזה היא – "שכל הנעלם מכל רעיון": "אב" מרמז על "חכמה"⁴³, ו"רם" מרמז על שכל נעלה, מופלא – "נעלם מכל רעיון".

והשינוי של "אברם" ל"אברהם" (אב המון גוים) מרמז על גילוי: לאברהם ניתן הכח להמשיך את ה"שכל הנעלם מכל רעיון" עד ל"המון גוים"; אפילו "שכל נפלא"⁴⁴ (כזה שמצד עצמו הינו "למעלה מכלי קיבול דשכל אנושי"⁴⁵) – יש ביכולתו להסביר באופן "דגם הפשוט ביותר יכול להבין זאת".

נמצא, שהתוכן של אות רי"ש (אב) ר"ם ישנה גם בשם אברהם – קיים בו השכל הנעלם מכל רעיון, אלא שהוא מאיר ומתגלה למטה, עד ב"המון גוים"⁴⁶.

היה ניתן אולי לחשוב כי בכך ש"שכל הנעלם מכל רעיון" נמשך ל"המון גוים"

47) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ה"ו.

48) ראה בארוכה תו"א ריש פרשתנו (יא, ב"ג. מאמרי אדה"ז שם). שא"י "ירידה", ואדרבה – דוקא "ירידה זו היא בחי' עליוי מאוד שנמשך אור הכתר".

49) ראה תו"א ר"פ וארא. ובכ"מ.

50) דאין קורין אבות אלא לשלשה (ברכות טז, ב. תו"א שם).

51) כהפס"ד – עניי עירך קודמין (ב"מ עא, רע"א. רמב"ם הל' מתנות עניים פ"ו ה"ג. טשו"ע חו"מ ר"ס צו. שו"ע אדה"ז חו"מ ריש הל' הלואה).

41) ריש פרשתנו, ובארוכה – מאמרי אדה"ז – פרשיות ח"א ריש פרשתנו (ובהנסמן במ"מ שם). ועוד.

42) ראה זור (ס"ת) פרשתנו עט, ב.

43) תניא פ"ג.

44) ד"ה כל הנהנה תרפ"ט (בס"מ קונטרסים ח"א)

פ"ט.

45) ד"ה מיה העיר תש"ג רפ"ט.

46) ראה גם תו"א פרשתנו סד"ה ולא יקרא עוד.

לזכות

כ"ק אדונונו מזרנו ורבינו מלך המשיח

הוספה

בשורת הגאולה

מה.

יש לעורר עוה"פ (כפי שאמרתי כמ"פ) שהרבנים צריכים לפרסם הפסק־דין ש"כלו כל הקיצין"¹, ובנוגע לתשובה (כהמשך דברי הגמרא "ואין הדבר תלוי אלא בתשובה") – כבר עשו תשובה (כפי שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר כמ"פ שכבר עשו תשובה, וכבר השלימו כל עניני העבודה), ועתה נשאר רק הענין דגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש.

. . . אין מה לחכות יותר, כיון שכבר סיימו כל עניני העבודה, וכבר עשו תשובה, ואין הדבר תלוי אלא בביאת משיח עצמו. – "אין הדבר תלוי אלא בתשובה" הי' לפני משך זמן, אבל עכשיו (לאחרי שכבר עשו תשובה) אין הדבר תלוי אלא בביאת משיח עצמו. כל מה שצריך זה שיבוא משיח בפועל ממש, "מראה באצבעו ואומר זה"², זה משיח צדקנו,

. . . והעיקר – שיהי' כן בפועל ממש, באופן ש"מראה באצבעו ואומר זה", ותיכף ומיד ממש, כפי שהנני חוזר ומדגיש כמ"פ שלא זו בלבד שסוף הגאולה לבוא, אלא שהגאולה עומדת כבר על סף הפתח, ומחכה לכל אחד ואחת מישראל שיפתח את הדלת ויסחוב את הגאולה לתוך החדר!!

(בעת ביקור הרה"ג מרדכי אליהו שליט"א, ו' חשוון תשנ"ב)



(1) סנהדרין צז, ב.

(2) ראה תענית בסופה. שמו"ר ספכ"ג. פרש"י בשלח טו, ב.

מו.

כמדובר כמ"פ, אַז ס'איז שוין „כלו כל הקצין"¹, און כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו האָט מודיע געווען אַז מ'האָט שוין תשובה געטאָן, און מ'האָט שוין אויך „צוגעפּוצט די קנעפּ", און לויט אַלע סימנים איז דורנו דער דור האחרון פון גלות ובמילא דער דור הראשון פון גאולה. ועפ"ז איז מובן, אַז ס'איז אַן ענין שהזמן גרמא – אַז מ'זאָל זיך גרייטן בפועל צו „לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך", תיכף ומיד ממש.

. . . ע"פ המדובר לעיל, אַז בדורנו זה במיוחד (דער דור האחרון אין גלות און דור הראשון פון גאולה) שטייט בהדגשה יתירה די עבודה פון „לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך", וקנין כל העשר ארצות – איז פאַרשטאַנדיק, אַז דאָס דאַרף זיך לכל לראש אַפּשפּיגלען אין דער עבודה מעין זה פון אידן, דורך דעם וואָס ער איז מוסיף אין לימוד התורה, ניט נאָר לויט זיינע ג' מוחין השייכים למדות, נאָר אויך ג' מוחין בעצם. וואָס דאָס איז במיוחד – דורך מוסיף זיין אין לימוד פנימיות התורה (כולל בביאור ענינים אלו דעבודת המוחין²), כולל – בעניני הגאולה ומשיח צדקנו.

(משיחות ש"פ לך לך, י"א מרחשון תשנ"ב)

(1) סנהדרין צו, ב.

(2) ראה גם שיחת ח' חשון שנה זו.



כמדובר כמ"פ שכבר „כלו כל הקצין"¹, וכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו הודיע שכבר עשו תשובה, וגם את „הכפתורים כבר ציחצחו", ולפי כל הסימנים הרי שדורנו הוא הדור האחרון לגלות ובמילא הדור הראשון לגאולה. עפ"ז מובן שזהו ענין שהזמן גרמא – לערוך כבר את ההכנות בפועל ל"לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך", תיכף ומיד

ממש.

... על פי המדובר לעיל, שבדורנו זה במיוחד (הדור האחרון בגלות והדור הראשון של הגאולה) ישנה הדגשה יתירה על העבודה ד"לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך", וקנין כל עשר הארצות – הרי מובן, שהדבר צריך להשתקף לכל לראש בעבודה מעין זה של יהודי, על ידי שהוא מוסיף בלימוד התורה, לא רק לפי ג' המוחין שלו השייכים למדות, אלא גם ג' מוחין בעצם. שזהו במיוחד – על ידי הוספה בלימוד פנימיות התורה (כולל בביאור ענינים אלו דעבודת המוחין²), כולל בעניני הגאולה ומשיח צדקנו.



להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!
האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב
וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>
יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לעילוי נשמת

אי"א נו"נ עוסק בצ"צ

איש אמת תם וישר מלאכתו מלאכת שמים

הרה"ח הרה"ת ר' **מנחם אהרן**

ב"ר **יוסף הכהן ע"ה**

ראדאל

אהוב לבריות וחביב לכל אדם

קיבל את כולם בסבר פנים יפות

אוהב שלום ורודף שלום

זכה להיות שליח כ"ק אדמו"ר מה"מ

מסר נפשו לעניני חנוך עטה"ק

קירב משפחות רבות לתורה ומצוות

נטע הכרת הבורא ע"י גילוי נפלאות הבורא

לתלמידים הרבה באהבה

זכה לגדל ולראות בנים ובני בנים

דור ישרים יבורך

עוסקים בתורה ומצוות בדרכי החסידות

ומהם שלוחי המלך

נפטר ביום שני לסדר וטיהרו הכהן

כ"ח ניסן ה'תשע"ז

ת. נ. צ. ב. ה.

(מנוסח המצבה)

*

נדפס ע"י משפחתו שיחיו

לזכות

הרה"ת ר' אשר הכהן שיחי' כ"ץ,
לרגל יום ההולדת שלו, ביום כ"ח תשרי
לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י זוגתו
מרת חי' עליזה תחי' כ"ץ

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>